

Bij het afscheid van Renske Leijten – én van haar verkeerde plan voor een winstverbod voor zorgverzekeraars

Posted on 8 juli 2023 by Wim Groot

Deze week nam Renske Leijten afscheid van de Tweede Kamer. Bijna zeventien jaar was ze namens de SP lid van de Kamer. 'Het is voor mij nu tijd om uit de Haagse bubbel te stappen en me op een andere manier bezig te houden met onze democratie. Het is tijd om de echte samenleving weer op te zoeken en daar mensen te gaan organiseren,' verklaarde ze bij haar vertrek.

Ze noemde de politiek in Den Haag verder nog 'giftig' en 'langzaam'. Het is opvallend hoe neerbuigend en denigrerend politici vaak over hun eigen werk praten. Er spreekt een grote mate van desillusie uit de woorden van Leijten.

Ze was een bevlogen en succesvol Kamerlid, een parlementaire straatvechter. Maar als je, zoals Leijten, als student rechtstreeks uit de collegebanken de Tweede Kamer in gaat, is het onderhand wel eens tijd om wat meer van de wereld te zien, bredere maatschappelijke ervaring op te doen en te weten te komen wat het betekent om

een echte baan te hebben.

Met de SP kun je het zo lekker oneens zijn

Ik heb altijd een zwak gehad voor Renske Leijten en de SP: je kan het zo lekker oneens zijn met hun opvattingen. Ze staan ergens voor en dat kan je niet van alle leden van de Tweede Kamer zeggen. Hoewel de SP wel meestal voor de verkeerde dingen staat. Maar soms ook niet. Het is bijvoorbeeld terecht dat de SP zich al jaren keert tegen de schaalvergroting in de zorg.

Leijten is naast haar inzet voor de slachtoffers van de toeslagenaffaire vooral bekend geworden als voorvechter van de herinvoering van het ziekenfonds. Of, zoals de SP het zelf noemt: het Nationaal Zorgfonds. Als rechtgeaarde socialisten dachten daarbij altijd het gelijk aan hun zijde te hebben.

Ooit werd mij tijdens een radiodebat door voormalig SP voorzitter Ron Meyer voorgehouden dat het Nationaal Zorgfonds brede steun had in de samenleving en dat meer dan tweehonderd duizend mensen de petitie voor het Nationaal Zorgfonds hadden ondertekend. Toen ik reageerde met de opmerking dat dan toch 17, 8 miljoen mensen de petitie niet hadden ondertekend, was hij even van zijn stuk gebracht. De tragiek van de SP is dat sinds de partij alleen maar verkiezingen heeft verloren sinds ze pleit voor een Nationaal Zorgfonds.

Ik heb nooit begrepen waarom de SP (en andere linkse partijen) zo graag het ziekenfonds terug willen hebben. Het klassenonderscheid en de lange wachtlijsten van een ziekenfondsstelsel zijn geen aantrekkelijk vooruitzicht en niet iets dat een socialistische partij zou moeten nastreven.

In Engeland, waar ze een nationaal ziekenfonds hebben, is de gemiddelde wachttijd voor een ziekenhuisbehandeling bijna veertien weken en wachten ruim drie miljoen patiënten al meer dan achttien weken en bijna vierhonderdduizend patiënten al meer dan een jaar op een behandeling.

Geen wonder dat mensen met geld ervoor kiezen om naar een privaat ziekenhuis te gaan om de wachtlijsten te ontlopen. In landen met een ziekenfondsstelsel waar de overheid eigenaar is van zorginstellingen is er altijd een maatschappelijke tweedeling en een private zorgsector waar mensen met geld sneller en betere zorg voor zichzelf regelen.

Er was een tweedeling in de zorg

Zelf kan ik me nog wel herinneren dat tot in de jaren negentig er een tweedeling was tussen ziekenfonds en particulier verzekerden. Particulier verzekerden konden op afspraak 's ochtends bij de huisarts terecht en hoefden niet te wachten. Ziekenfondsverzekerden konden vanaf twaalf uur een nummertje trekken en wachten tot ze aan de beurt waren.

In ziekenhuizen lagen ziekenfondsverzekerden op een zaal met vijf of zeven andere patiënten. Particulier verzekerden hadden een kamer voor zichzelf of met hoogstens twee andere patiënten. Twintig jaar geleden waren de wachtlijsten in de ziekenhuizen voor ziekenfondsverzekerden vergelijkbaar met die in Engeland nu. Particulier verzekerden ontlieden vaak de wachtlijsten door naar het buitenland te gaan voor behandeling.

De verkiezingsnederlagen die de SP de afgelopen jaren heeft geleden, worden voor een deel veroorzaakt doordat de kiezer ook wel snapt dat de plannen van de SP de zorg niet beter maken en mensen met lage inkomens slechter af zijn met het Nationaal Zorgfonds. Heel duidelijk is dat met het verzet van de SP tegen verhoging van het eigen risico.

Het eigen risico wordt betaald door de midden- en hogere inkomens. Voor de laagste inkomens wordt het eigen risico vrijwel geheel gecompenseerd door de zorgtoeslag. Het afschaffen van het eigen risico, zoals de SP wil, is voordelig voor de midden- en hogere inkomens. Het is nadelig voor gezonde mensen met een laag inkomen, want als het eigen risico wordt afgeschaft, krijgen ze ook minder zorgtoeslag.

Ondanks dat blijft de SP roepen dat het eigen risico een 'boete op ziek zijn' is. Dat ze hiermee hun eigen achterban. – mensen met een laag inkomen – geen dienst bewijzen, nemen ze op de koop toe.

In 2016 diende Renske Leijten samen met de toenmalige Kamerleden Harmke Bruins Slot van het CDA en Lea Bouwmeester van de PvdA een initiatiefwetsvoorstel in voor een winstverbod voor zorgverzekeraars. Het wetsvoorstel had tot doel om winstuitkering door zorgverzekeraars 'onder alle omstandigheden' te verbieden. De premies die burgers betalen voor hun zorgverzekering zouden volledig besteed moeten worden aan het inkopen van zorg.

Een winstverbod voor zorgverzekeraars is nadelig voor verzekerden

Het initiatiefwetsvoorstel werd zonder veel discussie aangenomen door de Tweede Kamer. In de media was er geen aandacht voor het voorstel en het werd ook door de zorgverzekeraars niet opgemerkt.

Bij toeval stuitte ik op het zeer negatieve advies van de Raad van State over het wetsvoorstel. Ik schreef daarop een stuk in *de Volkskrant* waarin ik uitlegde dat een winstverbod voor zorgverzekeraars nadelig is voor verzekerden. Vrijwel alle zorgverzekeraars zijn coöperatieve verenigingen. Verzekerden zijn de eigenaren van de zorgverzekeraars. De winsten die de zorgverzekeraars maken worden uitgekeerd aan de verzekerden in de vorm van een lagere premie.

Al jaren bieden de zorgverzekeraars de basispolis aan tegen een premie die beneden de kostprijs ligt. Het verschil passen ze bij uit hun financiële reserves, dat wil zeggen uit de winsten die ze in het verleden hebben gemaakt. Een verbod op winstuitkering betekent dat zorgverzekeraars niet langer hun winsten mogen uitkeren aan de verzekerden. Het gevolg zou zijn dat de premie met enkele tientjes per jaar omhoog zou gaan.

Gelukkig werden ook de zorgverzekeraars wakker

Het stuk in *de Volkskrant* maakte ook de zorgverzekeraars wakker. Op zaterdagochtend werd ik gebeld door de bestuursvoorzitter van een van de grote zorgverzekeraars om me te bedanken voor het stuk en me te vertellen dat ze het maandag meteen zouden bespreken in de vergadering van Zorgverzekeraars Nederland, de belangenvereniging van zorgverzekeraars.

Zorgverzekeraars Nederland zorgde ervoor dat de Eerste Kamerfractie van de VVD bij de schriftelijke voorbereiding van het initiatiefwetsvoorstel een stortvloed aan vragen stelde. Hierdoor verzandde het wetsvoorstel en is het nooit door de Eerste Kamer gekomen.

Met het vertrek van Renske Leijten is het voorstel waarschijnlijk geheel begraven.

*Hoogleraar economie **Wim Groot** schrijft enkele keren per maand voor Wynia's Week, vaak over gezondheidszorg.*

*De **donateurs vormen het fundament van Wynia's Week**. U maakt het mogelijk dat ons online magazine 104 keer per jaar verschijnt. Doneren kan op verschillende manieren, kijk [**HIER**](#). **Alvast hartelijk dank!***